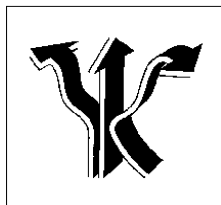

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ**

з дисципліни

«Підготовка наукових текстів»

(для аспірантів)

Київ – 2018

Підготовлено доцент кафедри публічного адміністрування *О.В. Червяковою*

Затверджено на засіданні кафедри публічного адміністрування (протокол № 9 від 15.03.2018 р.)

Схвалено Вченою Радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол №9 від 28.03.2018 р.)

Червякова О.В. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи аспірантів з дисципліни «Підготовка наукових текстів» (для аспірантів). – К.:МАУП, 2018 – 31 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи аспірантів, питання для самоконтролю, список літератури.

© Приватне акціонерне товариство

"Вищий навчальний заклад

"Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота аспірантів в рамках навчальної дисципліни «Підготовка наукових текстів» передбачає формування самостійності у здобутті знань, способах оволодіння складними вміннями і навичками бачити зміст та мету роботи, організовувати власну самоосвіту, вміння по-новому підходити до вирішення питань, оптимізувати пізнавальну і розумову активність і самостійність, здатність до творчості.

Чітке планування є необхідною умовою для успішної самостійної роботи. Наукою і практикою встановлено, що лише самостійна робота дозволить аспіранту засвоїти систему знань, глибоко вникнути в суть науки, оволодіти необхідними навичками, розвинути свої здібності і таланти. Без добре організованої та планомірно здійснюваної самостійної роботи немає і не може бути наукового пізнання.

Самостійна робота, будучи найважливішим засобом наукового пізнання, має будуватися на основі наукової організації розумової праці, яка вимагає дотримання наступних положень:

- визначити свої можливості, знати свої позитивні сторони і недоліки, особливості своєї пам'яті, уваги, мислення, волі;
- знайти найбільш придатні для себе методи самостійної роботи і піклуватися про їх удосконалення;
- починаючи роботу, встановити її мету (навіщо я працюю, що маю досягти в своїй роботі);
- скласти план роботи і працювати, дотримуючись цього плану (що і в який термін я маю виконати);
- здійснювати самоконтроль, самоперевірку в процесі роботи;
- вміти створити сприятливу обстановку для своєї роботи і постійно покращувати її;
- виконувати вимоги гігієни праці, створювати гігієнічні умови для праці;

- працювати щодня, систематично, а не від випадку до випадку.

В умовах організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, збільшенні обсягу навчального матеріалу, який рекомендований аспірантам на самостійне опанування, неможливо обійтись без самостійної роботи аспірантів як в аудиторний, так й позааудиторний час. Індивідуальний пошук знань важливий, адже сприяє розвитку допитливості, зацікавленості, орієнтує на дослідницьку роботу теоретичного або дослідно-експериментального рівнів.

Активну участь в організації самостійної роботи аспірантів бере викладач, який, враховуючи освітні можливості аспірантів, чітко визначає обсяг та складність самостійної роботи; рекомендує різноманітні форми самостійної роботи; допомагає оволодівати методами самостійної роботи; періодично здійснює контроль за перебігом самостійної роботи аспірантів.

Метою навчальної дисципліни «Підготовка наукових текстів» є ознайомлення аспірантів з основними принципами наукового дослідження і складовими підготовки наукових публікацій та презентації результатів досліджень.

За підсумками вивченого курсу аспірант має **знати**:

- законодавчу базу, щодо наукової діяльності та академічних вимог до наукових публікацій;
- принципи оформлення і публікації наукових статей і тез доповідей;
- специфіку апробацій результатів наукових досліджень;
- етапи розробки дисертаційного дослідження, структури дисертаційної роботи;
- принципи оформлення наукових дослідних робіт і грантів;
- формальні принципи захисту дисертації;
- нормативно-правовими документами регулювання наукової діяльності.

Вміти:

- здійснювати наукові дослідження відповідно з нормативно-правовими документами, що регламентують наукову діяльність та діяльність вченого;

- детально розробляти та переконливо презентувати групі кваліфікованих дослідників відповідний добре обґрунтований план дослідження для вирішення важливої задачі;

- завершити розширене оригінальне дослідження, що базується на критичному розгляді джерел та забезпечене необхідним науковим апаратом таким, як нотатки, бібліографія та публікація відповідних документів;

- презентувати результати дослідження в науковому та ненауковому контекстах, усно та письмово, у формі наукових семінарів, наукових зустрічей та громадських ініціатив;

- готувати підбір матеріалу, публікувати його у пресі чи на вебсторінці;

Засоби контролю знань аспірантів з дисципліни:

- *поточний контроль* аспірантів проводиться з метою перевірки засвоєння ними основних положень лекційного матеріалу. Він здійснюється на семінарських заняттях, шляхом опитування (письмового та усного), тестування, прослуховуванням доповідей та рефератів аспірантів, оцінки якості відповідей на контрольні запитання, індивідуальні та творчі завдання;

- *підсумковий (модульний) контроль* – здійснюється за рахунок аналізу результатів модульних контролів аспірантів за темами навчальної дисципліни. Підсумкова оцінка розраховується як сумарний бал успішності кожного аспіранта за заліковими модулями навчальної дисципліни та під час проведення іспиту за означеним у навчальній програмі переліком питань;

- *підсумково-модульний контроль за дисципліну* здійснюється з урахуванням середньозваженого усіх оцінок за залікові модулі. Підсумково-модульна оцінка може перескладатися з метою її підвищення в період проведення тижнів академічного контролю за означеними у навчальній програмі переліком питань.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ ТЕКСТІВ»

Самостійна робота аспірантів є основною формою оволодіння знаннями у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи належать такі види робіт, які аспіранти виконують під час підготовки до всіх аудиторних занять, у процесі підготовки індивідуальних завдань, навчально-пошукової або науково-дослідної діяльності. Це не залежить від того, здійснюється робота за умов консультування викладачем, або без його участі; поза розкладом, або за розкладом, що регламентує самостійну підготовку.

З дисципліни «Підготовка наукових текстів» рекомендуються такі види самостійної роботи:

- самостійне вивчення й поглиблене опрацювання певних тем дисципліни та окремих питань;
- вивчення матеріалу лекцій за конспектами, підручниками і спеціальною літературою;
- підготовка до семінарських занять за допомогою статей з наукових періодичних журналів та авторефератів дисертацій;
- виконання індивідуальних завдань;
- виконання творчих завдань;
- підготовка до контрольних робіт та модульного тестування;
- написання рефератів;
- підготовка доповідей на наукові конференції.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ Й ПОГЛИБЛЕНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Наукові публікації: вимоги, структура, форма, зміст

Тема 1. Нормативно-правовими документами регулювання наукової діяльності.

Основні нормативні документи, що регламентують наукову діяльність вченого в Україні є Закони України: «Про наукову і науково-технічну діяльність» (ВРУ від 13.12.1991 № 1977-ХІІ), «Про наукову і науково-технічну експертизу» (ВРУ від 10.02.1995 № 51/95-ВР), «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (ВРУ від 11.07.2001 № 2623-ІІІ); Постанови КМУ: «Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів» (КМУ від 01.03.1999 № 309), «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» (КМУ від 24.07.2013 № 567); Накази МОН України: «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (МОН України від 12.01.2017 № 40), «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» (МОН України від 17.10.2012 № 1112) та ін.

Тема 2. Наукові публікації та апробація наукових досліджень.

Публікація (лат. publicatio - оголошую всенародно, оприлюднюю)- це доведення до загального відома за допомогою преси відповідної інформації (в даному випадку - наукової).

Публікації виконують кілька функцій:

- оприлюднюють результати наукової роботи;
- сприяють встановленню пріоритету автора;
- свідчать про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми;

- слугують підтвердженню достовірності основних результатів і висновків, новизни і наукового рівня її (оскільки після виходу у світ публікація стає об'єктом вивчення й оцінки широкою науковою громадськістю);
- підтверджують факт апробації та впровадження результатів і висновків наукової роботи;
- відбивають основний зміст наукової роботи;
- фіксують завершення певного етапу дослідження або роботи в цілому;
- забезпечують первинною науковою інформацією суспільство, сповіщають наукове співтовариство про появу нового наукового знання, передають індивідуальний результат у загальне надбання та ін.

Науковим вважається видання результатів теоретичних і (або) експериментальних досліджень. Воно призначене для фахівців і для наукової роботи.

До науково-дослідних видань належать:

- монографія (науково-книжкове видання повного дослідження однієї проблеми або теми, що належить одному чи кільком авторам);
- автореферат дисертації (наукове видання у вигляді брошури авторського реферату проведеного дослідження, яке подається на здобуття наукового ступеня);
- препринт (наукове видання з матеріалами попереднього характеру, які публікуються до виходу у світ видання, в якому вони мають бути вміщені);
- тези доповідей, а також матеріали наукової конференції (неперіодичний збірник підсумків конференції, доповідей, рекомендацій та рішень);
- збірник наукових праць (збірник матеріалів досліджень, виконаних у наукових установах і навчальних закладах).

Особливе значення наукові статті мають для здобувача наукового ступеня доктора чи кандидата наук. Крім зазначених, вони мають відповідати ще й таким вимогам.

Статті мають публікуватись у провідних наукових фахових журналах та інших періодичних наукових фахових виданнях, їх перелік затверджує МОН України при дотриманні таких вимог:

Публікація не більше однієї статті здобувача за темою дисертації в одному випуску (номері) журналу (або іншого друкованого видання).

Не зараховуються праці, в яких немає повного опису наукових результатів, що засвідчує їх достовірність, або в яких повторюються результати, опубліковані раніше в інших наукових працях, які входять до списку основних.

Повне опублікування основних наукових результатів дисертаційних робіт, які подаються на здобуття наукових ступенів, є однією з вирішальних передумов атестації наукових кадрів. Тому особливе значення публікації мають для здобувачів наукового ступеня.

Кількість та якість публікацій з теми дослідження є критерієм оцінки цінності роботи. Вважається, що дисертація виконана на належному рівні, якщо з кожного її розділу і підрозділу можна підготувати статтю, а за її загальними результатами - монографію.

Основний зміст дисертації може висвітлюватись як у фахових виданнях, які вважаються основними при захисті дисертації, так і в будь-яких наукових друкованих виданнях, які розглядаються як додаткові.

Тема 3. Розробка та етапи дисертаційного дослідження.

Дисертаційні дослідження можна класифікувати на фундаментальні, пошукові і прикладні [6] (табл. 1).

Таблиця 1.

Види науково-дослідних робіт

Вид досліджень	Результати досліджень
Фундаментальні НДР	Розширення теоретичних знань. Отримання нових наукових даних про процеси, явища, закономірності, існуючі в галузі дослідження; наукові основи, методи і принципи досліджень.
Пошукові НДР З	Збільшення об'єму знань для більш глибокого розуміння предмета вивчення. Розробка прогнозів розвитку науки і техніки; відкриття шляхів використання нових явищ і закономірностей.
Прикладні НДР	Розв'язання конкретних наукових проблем для створення нових виробів. Отримання ре-комендацій, інструкцій, розрахунків технічних матеріалів, методик. Визначення можливостей проведення ДКР по тематиці НДР.

Фундаментальні і пошукові роботи в життєвий цикл виробу, як правило, не включаються. Проте на їх основі здійснюється генерація ідей, які можуть трансформуватися в проекти НДДКР. Прикладні НДР передбачають стадію життєвого циклу виробу. Їх завдання – дати відповідь на питання: чи можливе створення нового виду продукції і з якими характеристиками?

Конкретний склад етапів і характер виконуваних в їх рамках робіт визначаються специфікою НДР. Рекомендуються наступні основні етапи НДР: 1) розробка технічного завдання (ТЗ) на НДР; 2) вибір напрямів дослідження; 3) теоретичні і експериментальні дослідження; 4) узагальнення і оцінка результатів досліджень. Рекомендуються наступні основні етапи дисертаційного дослідження в контексті форми виконання НДР, які наведені в табл. 2.

Таблиця 2.

Етапи і склад робіт дисертації

Етапи дисертації	Зміст етапів дисертації
Розробка технічного завдання (ТЗ) на дисертацію	Наукове прогнозування. Аналіз результатів фундаментальних і пошукових досліджень. Вивчення патентної документації
Вибір напрямку дисертаційного дослідження	Збір і вивчення науково-технічної інформації. Складання аналітичного огляду. Проведення патентних досліджень. Формулювання можливих напрямів вирішення завдань, поставлених в ТЗ на дисертацію, і їх порівняльна оцінка. Вибір і обґрунтування прийнятого напрямку досліджень і способів вирішення завдань. Порівняння очікуваних показників ефекту після впровадження результатів дисертації з існуючими показниками виробів-аналогів. Оцінка орієнтовної економічної ефективності результату дисертаційного дослідження. Розробка загальної методики проведення дисертаційного дослідження. Складання звіту.
Теоретичні і експериментальні дисертаційні дослідження	Розробка робочих гіпотез, побудова моделей об'єкту дисертаційного дослідження, обґрунтування допущень. Виявлення необхідності проведення експериментів для підтвердження окремих положень теоретичних досліджень або для набуття конкретних значень параметрів, необхідних для проведення розрахунків. Розробка методики експериментальних досліджень, підготовка моделей (макетів, експериментальних зразків), а також випробувального устаткування. Проведення експериментів, обробка отриманих даних. Порівняння результатів експерименту з теоретичними дослідженнями. Коректування теоретичних моделей об'єкту. Проведення при необхідності додаткових експериментів. Проведення техніко-економічних досліджень. Складання звіту.
Узагальнення і оцінка результатів дисертаційного дослідження	Узагальнення результатів попередніх етапів робіт. Оцінка повноти вирішення завдань. Розробка рекомендацій по подальших дослідженнях і проведенні дисертаційних досліджень. Написання розділів дисертації. Приймання дисертації комісією (заслуховування на кафедрі (лабораторії)).

Змістовий модуль 2. Публікація і презентація результатів дослідження

Тема 4. Наукові видання і наукова комунікація.

Визначення змісту поняття «наукова комунікація» залежить від підходу до розуміння наукової комунікації. Зупинимось на аналізі наукових праць, у яких розкрито філософський, соціологічний та інформаційний підхід до розуміння наукової комунікації. З позиції філософії наукова комунікація – соціальний процес, який відображає суспільну структуру й виконує в ній об'єднувальну функцію. Вона являє собою функціональну підсистему в рамках системи руху наукової інформації для отримання нового знання, співавторство, передача одержаної інформації іншим спеціалістам, популяризація, практичне використання знань. У межах соціологічного підходу наукова комунікація розглядається як сукупність видів професійного спілкування, як форма взаємодії між членами наукового співтовариства, яка надає їм можливість досягати своїх професійних цілей та забезпечує розвиток науки. Науковці зазначають, що функції, які виконує наукова комунікація, не дозволяють її ототожнювати лише з особистісним спілкуванням.

Наукова комунікація з позиції соціологічного підходу розуміється як пізнавальні та соціальні відносини, які відбуваються всередині наукового співтовариства для створення та використання наукового знання, обміну науковою інформацією, надання колективної оцінки наукової праці.

У межах інформаційного підходу наукова комунікація розуміється як процес обміну науковою інформацією за допомогою різних технічних засобів. Наукова комунікація розглядається як цілісний інформаційний об'єкт і як сукупність процесів представлення, передачі та одержання наукової інформації в людському суспільстві, яка складає основний механізм існування та розвитку науки.

Основними процесами наукової комунікації є: відвідування вченими та спеціалістами лабораторій своїх колег, виставок; усні виступи вчених та

спеціалістів; обмін листами, препринтами та відбитками публікацій; підготовку результатів досліджень до друку (лист до редактора журналу, повідомлення, рукопис для депонування, стаття в журналі, звіт, доповідь, огляд, монографія, підручник тощо); редакційно-видавничі та поліграфічні процеси; процеси розповсюдження наукових публікацій; бібліотечно-бібліографічна діяльність та архівна справа; науково-інформаційна діяльність. Таким чином наукова комунікація – це основний інструмент стратегії та практичної реалізації наукових розроблень; це складна багаторівнева система: комунікація як передача наукової інформації шляхом публікацій; комунікація як вплив наукових шкіл і об'єднань на розвиток суспільства; комунікація як професійна взаємодія науковців; комунікація як засіб обміну інформацією; використання законодавчої бази як основа розвитку наукових комунікацій. Комунікативні процеси сприяють підвищенню рівня наукових досліджень, ефективності впровадження результатів науково-дослідних робіт у практику.

Існують такі форми організації та засоби наукової комунікації:

- документальні джерела наукової інформації (наукова періодика, монографії, збірники наукових праць, матеріали конференцій, рукописи, відбитки, препринти, наукова, науково-технічна та інформаційна документація, приватне листування тощо);
- безпосереднє спілкування між ученими (усні доповіді, бесіди, виступи на наукових нарадах: конференціях, симпозіумах, семінарах тощо);
- електронні засоби передачі та отримання наукової інформації (електронна пошта, веб-форуми, чати, електронні журнали, телеконференції, веб-сайти наукових установ тощо);
- зразки нового обладнання, технології як об'єкти для ознайомлення при відвідуванні спеціалістами виставок, підприємств, дослідних установ.

Тема 5. Наукові дослідні роботи і гранти.

Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (акронім НДДКР) (рос. НИОКР) — сукупність робіт, спрямованих на отримання нових знань та їх практичне застосування при створенні нового виробу або технології.

НДДКР (в англійській мові використовується термін «Research & Development» (R&D)), який включає: Науково-дослідні роботи (НДР) — роботи пошукового, теоретичного та експериментального характеру, що виконуються з метою визначення технічної можливості створення нової техніки в певні терміни. НДР поділяються на фундаментальні (одержання нових знань) і прикладні (застосування нових знань для вирішення конкретних задач) дослідження.

Дослідно-конструкторські роботи (ДКР) і технологічні роботи (ТР) — комплекс робіт з розробки конструкторської та технологічної документації на дослідний зразок виробу, виготовлення та випробувань дослідного зразка виробу, які виконуються за технічним завданням.

Процес виконання НДДКР може складатися з однієї або декількох стадій. В науково-технічній діяльності під стадією (етапом) розуміється сукупність робіт, що характеризується ознаками їх самостійного планування та фінансування, спрямована на отримання передбачених результатів і підлягає відокремленій прийманню. Кожен окремий етап може бути самостійним результатом інтелектуальної діяльності, факт впровадження якого не залежить від моменту закінчення робіт в цілому. В залежності від життєвого циклу виробів, можуть бути виділені такі типові етапи НДДКР:

Дослідження

- Проведення досліджень, розробка технічної пропозиції (аванпроекту);
- Розробка технічного завдання на дослідно-конструкторські (технологічні) роботи.

Розробка

- Розробка ескізного проекту;

- Розробка технічного проекту;
- Розробка робочої конструкторської документації на виготовлення дослідного зразка;
- Виготовлення дослідного зразка;
- Проведення випробувань дослідного зразка;
- Відпрацювання документації
- Затвердження робочої конструкторської документації для організації промислового (серійного) виробництва виробів.

Поставка продукції на виробництво та експлуатація

- Коригування конструкторської документації по виявленим прихованим недоліків;
- Розробка експлуатаційної документації.

Ремонт

- Розробка робочої конструкторської документації на проведення ремонтних робіт.

Зняття з виробництва

- Розробка робочої конструкторської документації на утилізацію.

Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного та інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб.

Тема 6. Оформлення результатів досліджень.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук) готується державною мовою у вигляді спеціально

підготовленої наукової праці на правах рукопису в твердій або м'якій палітурці та в електронній формі. За бажанням здобувача дисертація може бути перекладена англійською мовою або іншою мовою, пов'язаною з предметом дослідження, з поданням перекладу до спеціалізованої вченої ради.

Дисертація повинна мати такі основні структурні елементи:

- титульний аркуш;
- анотація;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- основна частина;
- список використаних джерел;
- додатки.

Кожен з цих елементів, а також розділи основної частини та додатки мають починатися з нової сторінки.

Для ознайомлення зі змістом та результатами дисертації подається державною та англійською мовами анотація - узагальнений короткий виклад її основного змісту. В анотації дисертації мають бути стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та наявності практичного значення.

В анотації також вказуються:

- прізвище та ініціали здобувача;
- назва дисертації;
- вид дисертації та науковий ступінь, на який претендує здобувач;
- спеціальність (шифр і назва);
- найменування вищого навчального закладу або найменування наукової установи, у якому (якій) здійснювалася підготовка;
- найменування наукової установи або найменування вищого навчального закладу, у спеціалізованій вченій раді якої (якого) відбудеться захист;

- місто, рік.

Обсяг анотації становить 0,2 - 0,3 авторських аркуша.

Анотація може подаватися також третьою мовою, пов'язаною з предметом дослідження. Наприкінці анотації наводяться ключові слова відповідною мовою. Сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту наукової праці, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи. Кількість ключових слів становить від п'яти до п'ятнадцяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок через кому. Після ключових слів наводиться список публікацій здобувача за темою дисертації. Вказуються наукові праці:

- в яких опубліковані основні наукові результати дисертації;
- які засвідчують апробацію матеріалів дисертації;
- які додатково відображають наукові результати дисертації.

Зміст повинен містити назви всіх структурних елементів, заголовки та підзаголовки (за їх наявності) із зазначенням нумерації та номери їх початкових сторінок.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць вимірювання, скорочень подається за необхідності у вигляді окремого списку. Додатково їхнє пояснення наводиться у тексті при першому згадуванні. Скорочення, символи, позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться.

Основна частина дисертації має містити:

- вступ;
- розділи дисертації;
- висновки.

Обсяг основного тексту дисертації вираховується авторськими аркушами.

У вступі подається загальна характеристика дисертації, а саме:

- обґрунтування вибору теми дослідження (висвітлюється зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями у відповідній галузі

знань шляхом критичного аналізу з визначенням сутності наукової проблеми або завдання);

- мета і завдання дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження;
- методи дослідження (перераховуються використані наукові методи дослідження та змістовно відзначається, що саме досліджувалось кожним методом; обґрунтовується вибір методів, що забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків);
- наукова новизна отриманих результатів (аргументовано, коротко та чітко представляються основні наукові положення, які виносяться на захист, із зазначенням відмінності одержаних результатів від відомих раніше);
- особистий внесок здобувача (якщо у дисертації використано ідеї або розробки, що належать співавторам, разом з якими здобувачем опубліковано наукові праці, обов'язково зазначається конкретний особистий внесок здобувача в такі праці або розробки; здобувач має також додати посилання на дисертації співавторів, у яких було використано результати спільних робіт);
- апробація матеріалів дисертації (зазначаються назви конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи, місце та дата проведення);
- структура та обсяг дисертації (анонсується структура дисертації, зазначається її загальний обсяг).

За наявності у вступі можуть також вказуватися:

- зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами - вказується, в рамках яких програм, тематичних планів, наукових тематик і грантів, зокрема галузевих, державних та/або міжнародних, виконувалося дисертаційне дослідження, із зазначенням номерів державної реєстрації науково-дослідних робіт і найменуванням організації, де виконувалася робота;

- практичне значення отриманих результатів - надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх практичного використання.

У розділах дисертації має бути вичерпно і повно викладено зміст власних досліджень здобувача наукового ступеня, зроблено посилання на всі наукові праці здобувача, наведені в анотації. Список цих праць має також міститися у списку використаних джерел.

У разі використання наукових результатів, ідей, публікацій та інших матеріалів інших авторів у тексті дисертації обов'язково повинні бути посилання на публікації цих авторів. Фрагменти оприлюднених (опублікованих) текстів інших авторів (цитати) можуть включатися до дисертації виключно із посиланням на джерело (крім фрагментів, які не несуть самостійного змістовного навантаження).

Розділи дисертації можуть поділятися на підрозділи (нумерація складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою), пункти (нумерація - з номера розділу, порядкового номера підрозділу і порядкового номера пункту, відокремлених крапкою), підпункти (нумерація - з номера розділу, порядкового номера підрозділу, порядкового номера пункту і порядкового номера підпункту, відокремлених крапкою). Розділи, підрозділи, пункти і підпункти нумеруються арабськими цифрами.

При нумерації формул і рисунків за наявності посилань на них у тексті дисертації проставляються через крапку номер розділу та номер формули (рисунка). Формула, що нумерується, наводиться посередині нового рядка (нумерація - з правого боку в дужках). Номер та назва рисунка наводяться знизу/з правого боку рисунка.

У висновках викладаються найбільш важливі наукові та практичні результати дисертації, вказуються наукові проблеми, для розв'язання яких можуть бути застосовані результати дослідження, а також можливі напрями продовження досліджень за тематикою дисертації.

За наявності практичного значення отриманих результатів надаються відомості про використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання. У разі якщо результати досліджень впроваджено, відомості подаються із зазначенням найменувань організацій, в яких здійснено впровадження. У цьому випадку додатки можуть містити копії відповідних документів.

Список використаних джерел формується здобувачем наукового ступеня за його вибором (опціонально - в кінці кожного розділу основної частини дисертації) одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у дисертації може оформлятися здобувачем наукового ступеня за його вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» або одним зі стилів, віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій, наведеного у [додатку 3](#) до цих Вимог.

Бібліографічний опис використаного джерела може обмежуватися обов'язковою інформацією, необхідною для однозначної ідентифікації цього джерела.

До додатків може включатися допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дисертації:

- проміжні формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- протоколи та акти випробувань, впровадження, розрахунки економічного ефекту, листи підтримки результатів дисертаційної роботи;

- інструкції та методики, опис алгоритмів, які не є основними результатами дисертації, описи і тексти комп'ютерних програм вирішення задач за допомогою електронно-обчислювальних засобів, які розроблені у процесі виконання дисертації;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- інші дані та матеріали.

Обов'язковим додатком до дисертації є список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації (зазначаються назви конференції, конгресу, симпозіуму, семінару, школи, місце та дата проведення, форма участі).

Додатки можуть бути надані у вигляді окремої частини (том, книга).

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Основні нормативні акти, якими регулюється наукова діяльність в Україні.
2. Державна система організації і управління науковими дослідженнями в Україні.
3. Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери.
4. Нормативно-правові документи регулювання наукової діяльності.
5. Наукові статті й апробація наукових досліджень.
6. Загальна характеристика та види наукових текстів.
7. Специфіка філософських академічних текстів.
8. Функції наукових статей і тез.
9. Види статей: оглядові, проблемні, методологічні тощо.
10. Структура наукових/філософських текстів.
11. Академічні/редакційні вимоги до тез, статей.
12. Елементи наукових текстів.
13. Мова і стиль наукових доповідей.

14. Розробка та етапи дисертаційного дослідження.
15. Формування мети, проблеми і планування етапів дослідження.
16. Етапи дослідження.
17. Організація інтелектуальної праці, план-проспект роботи.
18. Опрацювання джерел з теми дисертаційного дослідження.
19. Техніки читання і тлумачення текстів.
20. Відбір матеріалу.
21. Написання і редагування тексту.
22. Наукова комунікація.
23. Наукові видання і наукова комунікація.
24. Особливості наукових видань.
25. Наукометричні бази, індекси цитування.
26. Форми наукової комунікації.
27. Семінари, конференції, симпозіуми, конгреси.
28. Наукові дослідні роботи і гранти.
29. Оформлення результатів досліджень.
30. Захист авторських прав та патентування.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ ТЕКСТІВ»

Обираючи тему реферату, аспірант на власний розсуд опрацьовує *одну* або *три* із запропонованих у переліку тем (з різних навчальних модулів). Варто обирати так, щоб вона викликала інтерес або була пов'язана з науковою діяльністю аспіранта, а також сприяла максимальному застосуванню знань та набуттю практичного досвіду. Одна тема обирається в разі великого обсягу знайденого матеріалу, три теми – в разі невеликих обсягів матеріалів на кожну окрему тему.

При підготовці реферату аспірант має ознайомитись з матеріалами, переліченими в списку літератури, а також самостійно зайнятися пошуком

літератури з відповідного питання. Необхідно знайти глави чи розділи, які містять матеріал щодо конкретного питання та проаналізувати його.

У рефераті потрібно концентровано викласти основний зміст відповідей на поставлені питання. По кожному питанню необхідно зробити стислий висновок. Відповіді на питання повинні бути досить повними, самостійними, відображати рівень загальної культури та спеціальних знань аспірантів.

Обсяг реферату – 25 - 30 сторінок друкованого тексту. На початку роботи потрібно вказати тему реферату, викласти зміст реферату, який відбиватиме структуру роботи (чіткий порядок побудови тексту, зв'язок між окремими частинами).

Структура реферату має бути такою: титульний лист (назва навчального закладу, інститут; кафедра, дисципліна, з якої виконується реферат; тема; прізвище, ім'я та по-батькові аспіранта, який виконав реферат; прізвище, ім'я та по-батькові викладача, який має перевірити реферат; місто та рік виконання роботи); план роботи; вступ (де викладена актуальність та основні положення обраної теми, об'єкт та предмет аналізу); основна частина (основний зміст розглянутих питань); висновки; список використаної літератури (потрібно вказати літературу, що використані при написанні).

Особливу увагу слід приділити *оформленню* реферату. Він повинен бути виконаний охайно, ретельно. Кожне питання, має підпитання, закінчується коротеньким висновком. Кожен розділ роботи починається з нової сторінки. Всі сторінки мають бути пронумеровані (крім першої - титульної) у відповідності до плану роботи.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ АСПІРАНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ ТЕКСТІВ»

Програмою навчальної дисципліни передбачено виконання індивідуального практичного завдання.

Індивідуальне завдання. Аспірант має підготувати відповідно до теми своєї дисертаційної роботи:

1) скорочений варіант вступу до дисертації, який містив би всі складові (постановка проблеми, об'єкт, предмет тощо) а також приклади цитування і оформлення списку літератури та додатків;

2) скорочений варіант оформлення наукової дослідної роботи або гранту, який містив би такі елементи:

АНОТАЦІЯ (до 15 рядків короткий зміст проекту);

ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ (до 15 рядків об'єкт і предмет наукової роботи);

МЕТА, ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ЇХ АКТУАЛЬНІСТЬ (до 70 рядків: основні ідеї та робочі гіпотези проекту; мета і завдання, на вирішення яких спрямовано проект; обґрунтування актуальності та/або доцільності виконання завдань).

ПІДХІД, МЕТОДИ, ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА ПРОЕКТОМ (до 50 рядків: визначення підходу, обґрунтування новизни, нові або оновлені методи та засоби, методологія наукової роботи, особливості структури та складових проведення наукової роботи)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Для активізації самостійної роботи аспірантів та здійснення поточного контролю знань пропонується виконання індивідуальних та творчих завдань. Теми індивідуальних та творчих завдань дозволяють активізувати комунікативні аспекти навчального процесу, надають аспіранту можливість розкрити свій творчий потенціал.

Індивідуальні та творчі завдання можуть носити як теоретичний, так і практичний характер. Ці форми самостійної роботи аспірантів розглядаються, по-перше, як метод популяризації соціального знання, по-

друге, як можливість побачити позицію аспіранта та спосіб її реалізації, по-третє, як метод активізації навчальної свідомості. Підґрунтям для цього виступає сама форма завдання, яка поєднує індивідуальну позицію автора з необхідністю наукового її обґрунтування. Крім інтелектуального напруження, яке сприяє активізації мислення аспіранта, творче завдання дозволяє найбільш повно розкритися аспіранту, тому що він бачить необхідність свого втручання в проблему, що досліджується.

Виконання індивідуальних та творчих завдань формує у аспіранта:

- навички формулювання і аргументування власної точки зору;
- вміння аналізувати складні наукові проблеми;
- вміння самостійно здобувати необхідну інформацію;
- застосування набутих теоретичних знань для їх практичного вирішення.

Використовуючи програмне забезпечення MS PowerPoint, аспірант у довільній формі презентації викладає основні положення обраних тем.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Назвіть основні нормативні акти, якими регулюється наукова діяльність в Україні.
2. Яка система організації і управління науковими дослідженнями в Україні?
3. Які правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку науково-технічної сфери?
4. Якими нормативно-правовими документами здійснюється регулювання наукової діяльності?
5. Що являє собою наукові статті?
6. Що є апробацією наукових досліджень?
7. Охарактеризуйте види наукових текстів.
8. В чому полягає специфіка філософських академічних текстів?
9. Назвіть основні функції наукових статей.

10. Назвіть основні функції тез.
11. Охарактеризуйте види статей.
12. Що являє собою оглядові статті?
13. Що являє собою проблемні статті?
14. Що являє собою методологічні статті?
15. Яка структура наукових текстів?
16. Які академічні вимоги до статей?
17. Які редакційні вимоги до статей?
18. Які академічні вимоги до тез?
19. Які редакційні вимоги до тез?
20. Назвіть основні елементи наукових текстів.
21. Охарактеризуйте якою має бути мова і стиль наукових доповідей.
22. Охарактеризуйте основні дисертаційного дослідження.
23. Яким чином формується мета, завдання та етапи дослідження?
24. Визначте основні етапи дослідження.
25. Яким чином організовується інтелектуальна праця?
26. Охарактеризуйте план-проспект роботи.
27. Яким чином здійснюється опрацювання джерел з теми дисертаційного дослідження?
28. Назвіть принципи техніки читання і тлумачення текстів.
29. За яким принципом здійснюється відбір матеріалу для наукового дослідження?
30. Що являє собою наукова комунікація?
31. Які наукові комунікації Ви знаєте?
32. Що являє собою наукові видання?
33. Які особливості наукових видань?
34. Що являє собою наукометричні бази?
35. Що являє собою індекси цитування?
36. Назвіть форми наукової комунікації.

37. Що являє собою наукові семінари, конференції, симпозіуми, конгреси?
38. Охарактеризуйте наукові дослідні роботи і гранти.
39. Яким чином оформлюються результати наукових досліджень?
40. Що являє собою захист авторських прав?
41. Що являє собою патентування?
42. Що уявляє собою опанування?
43. Що уявляє собою рецензування?
44. Що уявляє собою експертиза?
45. Назвіть основні нормативні документи, що регламентують наукову діяльність вченого.
46. В чому полягають державні методи регулювання наукової діяльності вченого?
47. Охарактеризуйте державну систему організації і управління науковими дослідженнями в Україні.
48. Яким чином оформлюються результати наукових досліджень на прикладі дисертаційного дослідження?
49. Назвіть основні Вимоги до структурних елементів дисертації.
50. Якими нормативно-правовими документами регламентуються правила оформлення дисертації?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна Література

1. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.
2. Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс] / Західний науковий центр Національної академії наук України та

Міністерства освіти і науки України – Режим доступу: <http://znc.com.ua/ukr/news/2009/20090123ethic.php>

3. Кодекс честі науковця, або етичні норми та добрі манери у науці / пер. з польс. ; Етичний комітет Польської академії наук. – Львів : Галицька видавнича спілка, 2003.

4. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. - 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: ВД "Професіонал", 2004. – 216 с.

5. Про вищу освіту / Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>

6. Про наукову і науково-технічну діяльність / Верховна Рада України; Закон від 13.12.1991 № 1977-XII – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1977-12/page>

7. Про наукову і науково-технічну експертизу / Верховна Рада України; Закон від 10.02.1995 № 51/95-ВР - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>

8. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки / Верховна Рада України; Закон від 11.07.2001 № 2623-III - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>

9. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій / Верховна Рада України; Закон від 14.09.2006 № 143-V - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/143-16>

10. Про затвердження Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 01.03.1999 № 309 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/309-99-%D0%BF>

11. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів / Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок, Перелік від 24.07.2013 № 567 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF>

12. Про встановлення іменних стипендій Верховної Ради України для найталановитіших молодих учених / Верховна Рада України; Постанова, Положення від 16.03.2007 № 774 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/774-16>

13. Про Премію Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок / Верховна Рада України; Постанова, Положення, Опис від 16.03.2007 № 775 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/775-16>

14. Про Державну премію України в галузі освіти / Президент України; Указ, Положення, Склад колегіального органу від 30.09.2010 № 929/2010 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929/2010>

15. Про Положення про щорічні гранти Президента України докторам наук для здійснення наукових досліджень / Президент України; Указ, Положення від 17.06.2009 № 446/2009 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/446/2009>

16. Про гранти Президента України для обдарованої молоді / Президент України; Указ, Положення від 02.08.2000 № 945/2000 - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/945/2000>

17. Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 13.08.1999 № 1475 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1475-99-%D0%BF?test=XNLMf5x.qwJg.RYwZiDPXfpCHI45ks80msh8Ie6>

18. Про затвердження Положення про порядок призначення академічних стипендій Президента України студентам [...] / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 28.10.1994 № 744 - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/744-94-%D0%BF>

19. Питання навчання студентів та аспірантів, стажування наукових і науково-педагогічних працівників у [...] / Кабінет Міністрів України;

Постанова, Положення від 13.04.2011 № 411 - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/411-2011-%D0%BF>

20. Деякі питання реалізації Закону України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу [...] / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 01.08.2007 № 995 - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995-2007-%D0%BF>

21. Про затвердження Положення про державну атестацію науково-дослідних (науково-технічних) установ / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 07.04.1998 № 469 - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/469-98-%D0%BF>

22. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації / МОН України; Наказ від 12.01.2017 № 40 - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n91>

23. Деякі питання присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань / МОНмолодьспорт України; Наказ, Положення, Перелік від 14.09.2011 № 1059 - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1169-11>

24. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей / МОНмолодьспорт України; Наказ, Перелік від 14.09.2011 № 1057 - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>

25. Про проведення конкурсного відбору проектів наукових досліджень і розробок / МОН України; Наказ, № 916 від 08.08.2014- Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative/2709->

26. Про затвердження Порядку надання відомостей про основні результати наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та у сфері трансферу технологій / МОНмолодьспорт України; Наказ, Порядок, Форма [...] від 11.01.2012 № 10 - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0146-12>

27. Этнос науки / [РАН. Ин-т философии] ; [Ин-т истории естествознания и техники] ; [отв. ред. Л. П. Киященко и Е. З. Мирская]. – М. :

Academia, 2008. – 544 с. – (Коллективная монография: философия и социология науки).

28. Яскевич Я. С. Методология и этика в современной науке: поиск открытой рациональности : учебно-методическое пособие / Ядвига Станиславовна Яскевич. – Минск : БГЭУ, 2007. – 186 с.

Допоміжна література

29. Бут У.К. Исследование: шестнадцать уроков для начинающих авторов / У.К. Бут, Г.Дж. Коломб, Дж.М. Уильямс ; пер. с англ. – М.: Флинта; Наука, 2007. – 360 с.

30. Гінзбург М. Д. Система правил українського ділового та наукового стилю // Укр. мова. – 2006. – № 2. – С. 30–43.

31. Грантрайтинг: методичні рекомендації для органів публічної влади щодо написання проектних заявок / [О.В. Кулініч, Д.С. Ткачов, С.Є. Ігнат'єв та ін.]; за ред. О.В. Кулініча. – Х.: Регіональний центр міжнародних проектів і програм, 2013. – 78 с.

32. Здобувачу наукового ступеня : метод. рек. / упоряд. С. В. Сьомін. – К. : МАУП, 2002. – 184 с.

33. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила: ДСТУ 3582-97. – Введ. 01.07.98. – К. : Держстандарт України, 1998. – 16 с.

34. Котюрова М. П. Стилистика научной речи. – Академия, 2010. – 240 с.

35. Майборода В. К. Попередній розгляд (передзахист) дисертації на засіданні кафедри (відділу) й оформлення відзиву установи, в якій вона виконувалася / В. К. Майборода, С. В. Майборода. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 24 с.